

حکمت‌های معنوی

گزیده‌ای زیبا از کتاب جامع احادیث معنوی

به اهتمام : امین خیّام

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش گفتار

طی سالها تحقیق و جستجو در صدها هزار حدیث گاهگاه به احادیثی برمیخوردم که بسیار به دل می‌نشست، مرهم درد و حیات قلب بود، گویی دل را دگرگون میکرد و نوری در آن خلق می‌نمود. گویی مرکز ثقل معرفت آدمی را تعالی می‌داد. گویی آدم بعد از شنیدن آن کلام بی اغراق آدمی دیگر می‌شد. آدمی که شنیده، دانسته، نوشیده، و حیران شده.

این احادیث را برمی‌گزیدم و درجایی گرد می‌آورددم. کتابی که حاصل بیست سال گرد آوری چنین احادیثی است را «احادیث معنوی» نام نهادم.

برای یافتن هر حدیث در آن مجموعه بیش از صد حدیث را تتبع کرده‌ام. که برآستی مشکل بود. سخت است صفحات بسیار بخوانی و بازخوانی و بخوانی تا به آنچه خاص، خالص و چون گوهر درخشنده است برخوردی.

آنچه را عقل انسان، بما هو انسان، صرف نظر از آیین و زمان، حسن و زیبایی‌اش را وجدان می‌کند. آنچه را می‌شود بر سر در هر سرایی در هرکجای این گیتی نوشت و به آن عمل کرد و به سعادت رسید. آنچه هرکس شنید پرسید که چنین زیبا گفته؟ کلامی که خود نور است و دلیل نورانی بودن صاحبش.

این کتابی که اکنون در دست شما است، گزیده‌ای است زیبا و کاربردی از آن کتاب اصلی تا در حجم کمتر مورد استفاده اقشار بیشتری قرار بگیرد.

مصطفی نیک اقبال

*سخنی در آغاز

ستایش، زبینه قامت کبریا بی خداوندی است که از مجرای قلب حضرت مصطفی (سلام خدا بر او و خاندانش) بارانی از لطافت و مهر و معرفت و عشق بی قید و شرط را بر زمین تشنه قلب ما خاکیان سرازیر کرد.

مجموعه ای که در پیش رو دارید، شامل پنج بخش است که در هر بخش، چهل حدیث و حکمت از کتاب جامع و شریف "احادیث معنوی" انتخاب شده است. در این کتاب سعی کرده ام حکمت های کاربردی که در زندگی روزمره به کار همه می آید، از کتاب اصلی گلچین کنم. یکی از اصلی ترین اهدافم در تالیف این گزیده، ارائه چهره لطیف و مهرورزانه آئین محمدی بود بطوریکه در کتابی خلاصه، گویا و کوچک بتوان آن را به هر کسی که حتی فاقد ابتدایی ترین دانش دینی است، هدیه داد.

توجه داشته باشید کتاب حاضر با هدف انتشارِ رایحه دلنوازِ لطافتِ محمدی برای همه اقشار جامعه تالیف شده به همین خاطر از آوردن متن عربی حدیث و سند آن که غالباً مورد استفاده عامه مردم قرار نمی گیرد، پرهیز شده است.

شما می توانید با مراجعه به متن کتاب اصلی یا استفاده از نرم افزارهایی مثل جامع الاحادیث، به متن عربی و سند این احادیث دسترسی پیدا کنید.

از درگاه محبوب ازلی و ابدی مسالت می کنم که نوری از انوار معرفت و لطافت محمدی را به واسطه انس با سخنان رسول و آل رسول بر قلب ما بتاباند.

آمین

امین خیام

تابستان سال ۱۴۰۳

چهل حکمت (۱)

*پیام آور لطافت و مهر، جناب مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش -:

- هر چه آسان گیری آسان گذرد

- هر که می خواهد غمهایی که بر قلب دارد، زدوده شود، تنگ دستی را
گشایش دهد و غم را از قلب غمزده ای بنزداید

- خداوند ادامه دوستی دیرینه را دوست دارد، پس دوستی دیرینه را
ادامه دهید

- خداوند روز رستاخیز گوید: ای آدمیزاد! بیمار شدم مرا عیادت
نکردی! آدمی پاسخ دهد: خدایا چگونه ترا که پروردگار جهانیانی
عیادت کنم؟ گوید: مگر نمی دانی که فلان بنده من بیمار بود؛ چرا او را
عیادت نکردی؟

- وقتی بدی کردی، بدی را با انجام یک کار نیک محو کن

- خداوند، بلندمرتبه است و والایی و بلندهمتی را دوست دارد و از امور
پست و بی ارزش، اکراه دارد

- سه چیز قله کرامت اخلاق است:

آنکه از ستم‌گر درگذری
و به کسی که تو را محروم کرده عطا کنی
و با آنکه از تو بریده است پیوندگیری

- وقتی خدا به یکی از شما نعمتی داد در مصرف آن از خود و خویشان
خود آغاز کن

- دست برین از دست زیرین بهتر است

(منظور از دست برین، دستی است که به قصد کمک کردن دراز شده و
دست زیرین دستی است که برای دریافت کمک بلند شده است)

- از بین شما کسی از همه بهتر است که از بقیه برای همسر خویش بهتر
و نیک‌تر باشد

- خداوند از هر کس در باره زیر دستش می پرسد که آیا آن را به خوبی حفظ و سرپرستی کرده یا به آنان آسیب زده و مانع شکوفایی آنان شده؟ بر همین اساس خداوند از مرد در باره اهل خانه اش پرسش می کند

- پاداش آنکه غذا می خورد و شکر می گزارد، مانند روزه دار صبور است

- روا نیست به کسی طوری نگاه کنی که نگاهت مایه آزار او شود

- هر جوانی که کهنسالی را گرامی دارد و به او خدمتی کند، آنگاه که خودش پیر شد، خداوند کسی را در مسیر او قرار می دهد تا وی را گرامی دارد و به او خدمتی کند

- راه درست، میان افراط و تفریط است، بهترین کارها میانه روی است

- تفریح و بازی کنید چون دوست ندارم که در دین شما خشونتی دیده شود

- عیسی بن مریم، مردی را دید که دزدی می کند، بدو گفت: آیا تو دزدی کرده‌ای؟ گفت: بخدائی که جز او خدائی نیست نه! عیسی گفت: من بخدا ایمان دارم و چشم من خطا کرده است!

- به خدائی که جان محمد در دست اوست سوگند که به بهشت نمی‌روید تا مؤمن شوید و مؤمن نمی‌شوید تا یکدیگر را دوست بدارید. آیا می‌خواهید شما را به چیزی خبر دهم که اگر انجام دهید بهشتی می‌شوید؟ یک دیگر را دوست دارید و به همدیگر به گرمی سلام کنید

- هرگاه در زندگی دروازه‌های یک اتفاق خوشایند و نیک برایتان گشوده شد، فرصت را غنیمت بشمارید و بیشترین بهره را از آن ببرید چرا که دروازه‌ای که باز شود، زمان بسته شدنش مشخص نیست

- خداوند مرا اشکال گیر و اشکال تراش مبعوث نکرده بلکه مرا معلمی آسان گیر قرار داده

- من دینی ساده و آسان آورده‌ام و هر که با این روش مخالفت کند از من نیست

- هر روزی که بر تو طلوع می کند همانند شتری است که اگر افسار او را بگیری به دنبال تو روانه می شود، یعنی اگر روزت را با نیکویی و نیکی رساندن شروع کنی تا آخر آن روز در نیکویی و خیر به سر خواهی برد

- هر کسی که مهربانی و رحم کند حتی به یک بچه گنجشک، خداوند در روز رستاخیز به او مهربانی و رحم خواهد کرد

- نادان سخاوتمند از دانشمند بخیل نزد خداوند محبوبتر است. بهشت، منزلگاه اهل سخاوت است

- از مردم چیزی نخواه! حتی اگر سواره بودی و وسیله کوچکی از دست افتاد، خودت فرود آی و آن را بردار

- هر کس از تو دلخور شود و دلخوری اش را با تو در میان بگذارد، خودش را از بیماری کینه، ایمن ساخته است

- هرگاه کسی از تو عذرخواهی کرد، چه عذر او موجه باشد چه ناموجه،
معذرت خواهی او را بپذیر

- اگر خواستی بخشی از پول ات را به عنوان کمک و خدمت برای کسی
خرج کنی، اولین نفر برای خدمت به خودت خرج کن، اگر از پول ات
چیزی اضافه ماند، برای خانواده ات خرج کن، اگر چیزی اضافه ماند
برای خاندان ات خرج کن، اگر چیزی اضافه ماند برای سایرین خرج کن

- خداوند سخاوت را دوست دارد اگر چه به یک دانه میوه باشد و شجاعت
را دوست دارد اگر چه به کشتن یک حشره موزی باشد

- اگر کسی از تو عیبی سراغ دارد و با آن عیب ها به تو دشنام گوید، تو
با عیب هایی که از او سراغ داری، او را دشنام نده، اینگونه پاداش نیک
نصیب تو می شود و وبال، نصیب او می گردد

- اگر با دوستی قطع رابطه کردی، از او بدگویی نکن چرا که همه پل ها
را پشت سر خود خراب خواهی کرد، شاید گردش روزگار دوباره او را
به سوی تو برگرداند

- به زمین احترام بگذارید، او مانند مادر شماست

- زمین را نوازش کنید، او به شما مهربان است

- لبخند زدن، کار نیک است، دور کردن سنگ و خار از یک راه، کار نیک است، راهنمایی کسی که دنبال یک آدرس می گردد، کار نیک است

- گاهی کسی مال اش دزدیده می شود، آنقدر به این و آن اتهام زنی می کند که گناهش از آن دزد بیشتر می شود!

- حتما به کاری مشغول باشید، زیرا خداوند هر کسی را برای کاری ساخته. نشانه آن کاری که برایش ساخته شده اید این است که مشغولیت به آن برای تو آسان و لذت بخش است

- هر که با مخلوقات مهربانتر، نزد خدا محبوبتر

- هر گاه بر دشمن خود قدرت یافتی، به شکرانه قدرت از او درگذر

-هر حیوان، پرنده یا موجود زنده ای به ناحق کشته شود، در روز
رستاخیز، قاتل خود را محاکمه می کند

-هیچ درختی را قطع نکنید مگر آنگه برای یک فایده مهمتری ناچار به
این کار باشید

چهل حکمت (۲)

*پیام آور لطافت و مهر، جناب مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش :-

- هر کس به مخلوقی آسیبی بزند، آسیب خواهد دید و هر کس بر
مخلوقی سخت بگیرد، بر او سخت خواهند گرفت

- گذشت کنید تا خداوند به شما عزت و بزرگی ببخشد

- هر کس به بدهکار تنگدستی مهلت دهد تا برایش گشایش رخ دهد و
قرض خود را بپردازد، خدا نیز در عقوبت گناهانش به او مهلت می دهد تا
او توبه کند و از عقوبت، معاف شود

- هر کس رسوایی انسان شریفی را بیوشاند، چنان است که دختر زنده به
گوری را از گورش نجات داده

- زمین، زمین خداست و بندگان، بندگان خدایند، هر جا نیکی به تو رسید،
همانجا اقامت کن

- برای دنیای خود چنان کار کن که گویی جاودانه زندگی خواهی کرد
و برای آخرت چنان کار کن که گویی فردا خواهی مرد

- بدان که اگر جهانیان بخواهند چیزی بتو بدهند و خداوند نخواهد
نمیتوانند و اگر جهانیان بخواهند چیزی را که خداوند برای تو خواسته
از تو منع کنند نمیتوانند، پس وقتی چیزی میخواهی از خدا بخواه و وقتی
کمک می جوئی از خدا بجوی

- با خاندان خود دوستی کنید ولی همسایه ایشان نشوید که همسایگی میان
شما کینه به وجود می آورد

- به کسی که به تو اعتماد کرده، خیانت مکن! هرچند او به تو خیانت
کرده باشد! و راز او را فاش مساز اگرچه او راز تو را فاش کرده باشد!

- از آنهایی نباش که بر مردم سخت می گیرند و بر خود آسان

- از سه چیز مطمئنم و به آن سوگند یاد می کنم:
کسی که پولش را برای خدمت به دیگران خرج کرده، دارایی اش کم
نشده بلکه بیشتر از خرجی که کرده نصیب او خواهد شد
کسی که به او ستم شده، اگر بردبار باشد خدا بر بزرگی و عزت او
خواهد افزود
کسی که گدایی کند، در فقر را به روی خود باز کرده

- اگر خواسته ای دارید با رعایت عزت نفس تان آن را مطرح کنید

- به افکار منفی اهمیت نده، راهی که می روی را ادامه بده

- آسان گرفتن به نفع آدمی است، سختگیری شوم است

- در دنیا آنچنان زندگی کنید که گویی مهمانانی هستید که برای چند
ساعت به ضیافتی دعوت شده اید

- صبح زود به دنبال کسب و کار خود بروید، زیرا صبح خیزی مایه برکت
است

- برای خودت خرج کن و چیزهای دوست داشتنتی برای خودت بخر
همانطور که خدا به تو نعمت و هدایای نیک داده

- لباس خوب بپوشید و از وسایل خوب، بهره بگیرید چنان که در میانِ
همه چون خالی به زیبایی نمودار باشید

- زنی به جهنم رفت برای آنکه گربه ای را بسته بود و آنقدر به او غذا
نداد تا گربه تلف شد

- دایره دوستی خود را گسترش بدهید زیرا خدای شما با حیا و بخشنده
است و شرم دارد که روز رستاخیز بنده خود را میان دوستانش رسوا کند

- زن روسپی ای از راهی می رفت که دید سگی در کنار چاهی از شدت
تشنگی در حال مردن است. کفش اش را بیرون آورد و به روسپی خود
بست و از چاه آب کشید و به سگ نوشانید، همین کار باعث شد تا رحمت
و بخشش خداوند او را در بر بگیرد و او بهشتی شود

- در کارها عاقلانه تدبیر کن! اگر سرانجام آن را به خوبی ارزیابی می کنی انجامش بده و اگر از فرجام آن بیم داری، دست نگه دار

- کلماتی که به کار می برید، در هستی ثبت و ضبط می شود و برای شما سرنوشت های خاصی را رقم می زند و آزمون ها و بلاهای خاصی را برای شما پیش می آورد. اگر کسی را به چیزی سرزنش و ملامت کنید نخواهید مُرد تا آنکه به همان چیز مبتلا شوید

- خدا از اظهار فقر و نداری بیزار است

- اگر از کسی بترسید همان شخص بر شما مسلط خواهد شد. اگر انسان از کسی جز خدا نمی ترسید، کسی بر انسان چیره نمی شد
اگر به کسی امید داشته باشید به همان شخص واگذار می شوید، اگر انسان جز به خدا امید نداشت، خدا امور او را خود بر عهده می گرفت

*اولین جانشین محمد، علی بن ابیطالب - سلام خدا بر او-:

- بر شما باد به پیگیری و مداومت در کارهایتان! برای تلاش و کارهای
اهل ایمان، نقطه پایانی جز مرگ نیست

- اگر درآمد محدودی داشته باشی اما آن را درست مدیریت کنی، این
درآمد، امور تو را بهتر راه می اندازد تا اینکه ثروت زیادی داشته باشی اما
آن را مدیریت نکنی و اسراف کنی

- هر کس رفیق خود را پنهانی اندرز دهد او را آراسته و هر که آشکارا
پندش دهد بدنام و رسوایش کرده است

- هرگاه خوی ناپسندی را در کسی دیدی مانند آن را از خودت دور کن

- مقبره درگذشتگان خود را زیارت کنید؛ زیرا آنان از دیدار شما
خوشحال می شوند؛ انسان باید بعد از آن که بر سر قبر پدر یا مادر فوت
کرده اش رفت برای آنان دعا کند و سپس حاجت خود را از خدا بخواهد

-- شخصی نقل کرد که دومین جانشین محمد، حسن بن علی -سلام خدا
بر او- را دیدم که غذا می خورد و در برابرش سگی بود. هر لقمه ای که
می خورد به همان اندازه هم جلوی سگ می انداخت. به ایشان عرض کردم:
ای فرزند پیامبر خدا! آیا می خواهی این سگ را از کنار غذای شما دور
کنم؟ فرمود: او را به حال خود رها کن؛ من از خدا شرم می کنم که
مشغول خوردن غذا باشم و جانداري به صورت من نگاه کند و به او غذا
ندهم

*چهارمین جانشین محمد، امام سجاد -سلام خدا بر او-:

-دنیا خواب است و بعد از مرگ بیداری! و ما در میان آن دو، رویاهایی
آشفته ایم

-زبانت را نگه دار تا دوستانت با تو بمانند!

***پنجمین جانشین محمد، امام باقر - سلام خدا بر او-:**

-به خداوند سوگند که خدا جز دو کار را از مردم نخواسته:
شادی ها و هدایایی که خدا به آنها داده را ببینند و قدر بدانند و
سپاسگزاری کنند، تا خداوند بر این شادی ها و هدایا بیفزاید
و از زشتی هایی که مرتکب شده اند آمرزش بخواهند و آن را جبران
کنند، تا خداوند مانع این بشود که عقوبت این زشتی ها به خود شخص
بازگردد

***ششمین جانشین محمد، امام صادق - سلام خدا بر او-:**

-شایسته نیست که زنان خودشان را رها کنند و خودآرایی نکنند، حتی
اگر شده با آویختن گردنبندی خود را زیباتر کنند

-هر انسان مومنی قبل از اینکه انتخابی کند و کاری را انجام دهد، باید با
خدا نیایش کند و از خدا بخواهد که انتخاب او را خیر و نیک قرار دهد،
اگر این کار را کرد و پیشامد ناگواری برای او رخ داد، خیر او همین
بوده است

- ملعون است، ملعون است، کسی که دوستش با وی از در صلح و آشتی
درآید و او آشتی نکند

***هفتمین جانشین محمد، موسی بن جعفر- سلام خدا بر او-:**

- سعی کنید ساعات شبانه روز خود را به چهار قسمت تقسیم کنید:
قسمتی برای همدم شدن با خدا و نیایش به درگاه او
قسمتی برای کسب و کار و تأمین مالی زندگی
قسمتی برای معاشرت با دوستان فرهیخته و خیرخواهی که مایه رشد تو
می شوند

قسمتی برای لذت بردن از زندگی
و بدان این قسمت آخر، یعنی بهره بردن از لذت های پاک، نیرو و توان
لازم برای انجام آن سه قسمت دیگر را برای تو فراهم می آورد

- برای خودتان برنامه ای بریزید که از راه های پاک از لذت های دنیا
بهره مند بشوید، بدون آنکه به انسانیت و مروت شما لطمه ای بزند و یا به
اسراف و زیاده روی بیفتید

از نیرو و شادابی ای که از این برنامه کسب می کنید برای پیشبرد امور
معنوی تان استفاده کنید

کسی که امور روحی و معنوی اش را به خاطر امور مادی و معیشتی اش
ترک کند یا امور مادی و معیشتی اش را بخاطر امور معنوی و روحی اش
ترک کند، همفکر ما نیست

- شخصی گفت که هفتمین جانشین محمد، امام کاظم - سلام خدا بر
او - را دیدم که موهای خود را رنگ کرده است، پرسیدم: چرا
موهای خود را رنگ کرده اید؟ پاسخ داد: آراستگی و زیبایی مَرَد،
بر عفت و پاکدامنی همسرش می افزاید

***هشتمین جانشین محمد، امام رضا - سلام خدا بر او -:**

به فرزندت بگو که با دست خودش به دیگران خدمت کند، حتی اگر
تکه ای نان یا یک مشت خوراکی به دیگران بدهد، هر بخششی که به
عشق خدا و با نیت پاک صورت بگیرد، حتی اگر اندازه اش هم کم
باشد، در حقیقت بسیار زیاد خواهد بود

چهل حکمت (۳)

*پیام آور لطافت و مهر، جناب مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش:-

- اسلام یعنی نیکویی و زیبایی اخلاق و منش

- هر که چیز معیوبی بفروشد و عیب آن را نگوید پیوسته در دشمنی خدا
است

- هیچ جاندار و حشره ای را نکشید مگر آنکه آزار برساند

- هرگاه یکی از شما به سفر رفت، حتی اگر شد یک قطعه سنگ برای
خانواده اش هدیه و سوغات بیاورد

- هر که شخص دیگری را به چیزی سرزنش کند، خودش به آن چیز
گرفتار شود

- هر که غذا بخورد در حالیکه موجود دوچشمی به او می نگرد و او را شریک غذای خود نکند، به دردی لاعلاج گرفتار خواهد آمد

- انسان ها، خانواده خدا هستند، محبوبترین فرد نزد خدا کسی است که برای خانواده خدا سودمندتر باشد

- وقتی دارایی انسانی زیاد می شود، احتیاج مردم هم به او بیشتر می شود، هر کس احتیاج مردم را تحمل نکند، دارایی خود را در معرض نابودی قرار داده

- اوج ایمان این است که همیشه و همه جا، حضور خدا را در کنارت لمس کنی

- هر کس بمیرد، رستاخیز او برپا شده و خوبی و ها بدی های زندگی خود را مرور خواهد کرد

- همه کردارهای نیک یک طرف، نیایش یک طرف! چون خداوند برای بنده ای زندگی نیک بخواهد، قلب او را مشتاق نیایش می کند

- خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد. او خصلت ها و ویژگی های اخلاقی والا را دوست دارد و خصلت های پست را ناخوش می دارد

- هرگاه بنده ای به حقیقت ایمان می رسد می فهمد که آنچه بر او گذشت، باید می گذشت و آنچه نصیب وی نشد، نباید می شد

- هرکس درختی بکارد که مردم از سایه آن بهره ببرند و پرندگان از میوه آن بخورند و جانداران از آن استفاده کنند، مادام که این درخت برپاست برای او پاداش نیک ثبت می شود

- وای بر سوگند خورندگان امت من! همانانی که می گویند: فلانی بهشتی است و فلانی جهنمی!!

- همسایه خوب بودن به این نیست که به سایر همسایه ها آزار نرسانی، بلکه همسایه خوب بودن این است که در برابر آزار و اذیت همسایه شکایتی باشی

- روزی حضرت مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش - سوار بر شتر خود بود. بادیه نشینی جلو آمد و رکاب شتر آن حضرت را گرفت و گفت: ای پیامبر خدا! به من کاری بیاموز که با انجام دادن آن به بهشت بروم. حضرت نگاهی کرد و پاسخ داد:

با انسان ها همانگونه باش که دوست داری با تو رفتار کنند و از آن رفتاری که خوش نداری با تو انجام دهند، تو نیز با بقیه آنگونه رفتار نکن

- آیا دوست دارید که قلب تان نرم و لطیف شود؟ به "کودک بی سرپرست" مهربانی کنید

- بدترین مرد کسی است که به اهل خانه خود سخت بگیرد

- وقتی در جمعی هستی که درباره کسی بدگویی می کنند، او را یاری کن! گویندگان را از بدگویی بازدار و از آنجا برخیز

- وقتی دیدید نمی توانید چیزی را تغییر دهید، صبر کنید تا خدا آن را تغییر دهد

- این جمله مرد که به همسرش بگوید: "دوستت دارم" هرگز از قلب زن بیرون نمی رود

- وقتی زن و شوهری چشم در چشم هم نگاهشان را با مهر و محبت به هم می دوزند، رحمت و مهرورزی خدا به آن دو شروع به جوشیدن و بارش می کند

- اینکه یکی از شما طنابی به دوشش بیندازد و به کوه رود و هیزم فراهم آرد و بفروشد و بخورد و با بخشی از درآمدش به دیگران کمک کند، برای وی بهتر است تا اینکه از مردم چیزی بخواهد

- کاری را به فردا موکول نکن که هر روزی تکالیف خودش را دارد

*اولین جانشین محمد، علی بن ابیطالب - سلام خدا بر او -:

- خداوند والا مقام به انسان خطاب می کند: ای فرزند آدم! تو را نیافریدم تا سودی کنم بلکه آفریدمت تا توازن سود بری. پس، به جای هر چیز مرا برگزین؛ زیرا یار حقیقی و ماندنی تو منم نه چیزی و نه کسی غیر از من

- از هر چیزی جدیدترین اش را برگزین و از دوستان، قدیمی ترین اش را

- از هیچ دوستی مبر، هر چند ناسپاس باشد

- بر هیچ انسانی روا نیست که انسان دیگری را بترساند و به وحشت بیندازد

- دست نیاز به سوی هر که خواهی دراز کن، اسیر او می شوی
از هر که خواهی بی نیازی جوی، همتای او خواهی شد
به هر که خواهی خوبی کن، فرمانروای او خواهی شد

- کسی که از گفتن حق شرم کند، احمق است

- روزی اولین جانشین محمد، امام علی - سلام خدا بر او - از جلوی مغازه ای رد شد، دید دختری از قصاب گوشت خریده و می گوید: سنگینتر بکش. امام علی به قصاب فرمود: بیشتر بده! زیرا این کار برکتش بیشتر است

*ششمین جانشین محمد، امام صادق - سلام خدا بر او -:

- سوگند به خدا که نیکان رستگار شدند! آیا می دانید آنها چه کسانی هستند؟ آنهایی که آزارشان به مورچه ای هم نمی رسد

- بالاتر از نعمت حافظه برای انسان، نعمت فراموشی است؛ زیرا اگر فراموشی نبود هیچ کس هیچ مصیبتی را از یاد نمی برد

- از مصیبت هیچ کسی خوشحالی نکن، که خداوند به او رحم می کند و آن مصیبت را به سوی تو می کشاند

- مردی به امام صادق- سلام خدا بر او- عرض کرد: میان من و عده‌ای بر سر چیزی اختلاف پیش آمده و می‌خواهم از آن چیز دست بردارم اما به من می‌گویند: دست کشیدن از آن مایه خواری است. ایشان فرمود: آنکه خوار است ستمگر است (نه تو)

- خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و بینوایی و قیافه فقر آلود را ناخوش می‌دارد. خداوند چون به بنده‌ای نعمتی دهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند، او میبایست خود را خوشبو کند، خانه‌اش را گچکاری کند، جلوی در حیاط خود را بروید

- از امام صادق- سلام خدا بر او- سؤال شد: کمترین چیزی که یک انسان با انجام آن از دایره حق خارج می‌شود، چیست؟ ایشان سنگ‌ریزه‌ای از روی زمین برداشت و فرمود: اینکه بگویند این ریگ یک هسته است و از هر که با این سخن او مخالفت ورزد بیزاری جوید (یعنی از نزد خوش یک نظریه‌ای بدهد بعد هر کس را که با نظریه او مخالفت کند، طرد کند)

- در کارها پیش از رسیدن وقتشان عجل‌مباش

و چون زمانشان فرا رسید آنها را از دست مده

و چون کار پشت کند لجاجت مورز

و چون رو کند سستی مکن

و هر چیز را در جای خویش بجای آور

و هر کار را سر وقتش

***هفتمین جانشین محمد، موسی بن جعفر - سلام خدا بر او-:**

-هرگاه به کودکان وعده‌ای دادید به آن عمل کنید؛ زیرا آن‌ها فکر

می‌کنند این شما هستید که به آن‌ها روزی می‌دهید.

خداوند به اندازه‌ای که برای زنان و کودکان خشم می‌گیرد، برای هیچ

چیز به خشم نمی‌آید

چهل حکمت (۴)

*پیام آور لطافت و مهر، جناب مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش -:

- هرگاه مردی جرعه ای آب به همسرش بنوشاند، پاداش خواهد گرفت
اگر مردی لقمه ای برای زنش بگیرد و آن را با دست خودش در دهان
همسرش بگذارد، پاداش خواهد گرفت

- نشستن مرد کنار همسرش نزد خداوند محبوبتر است تا اعتکاف در
مسجد من

- چهار چیز است که هر کس داشته باشد، اگر سرتاپا غرق گناه باشد،
خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند:
راستی، شرم، خوش خویی و سپاس گزاری

- هر کس وسیله مورد نیازی را از همسایه خود دریغ کند، خداوند در
روز رستاخیز خیر خود را از او دریغ دارد

- مؤمن نیست کسی که شب را با شکم سیر بخوابد و همسایه اش در کنار او گرسنه باشد

- اگر احسان و کمک هشتاد دست بگردد، همه آنها به سبب آن پاداش می‌یابند

- مردی از روبه‌روی پیامبر خدا خدمت آن حضرت آمد و پرسید: ای رسول‌خدا! دین چیست؟ فرمود: خوش‌خویی.

سپس از طرف راست آمد و پرسید: دین چیست؟ فرمود: خوش‌خویی.
آنگاه از طرف چپ آن حضرت آمد و پرسید: دین چیست؟ فرمود:
خوش‌خویی.

سپس از پشت سر ایشان آمد و پرسید: دین چیست؟ حضرت به طرف او برگشت و فرمود: متوجه نمی‌شوی؟ دین یعنی اینکه خشم‌نگیری

- فرستاده‌ی خدا، محمد مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش - یک شتر ماده را دید که زانویش بسته شده و جهاز همچنان بر پشت اوست، پرسید: صاحب آن کجاست؟ به او بگویید خودش را برای شکایت (این شتر در قیامت) آماده کند

- اگر ستمی که به حیوانات می کنید بر شما بخشیده شود، بسیاری از گناهان شما بخشوده شده است

- **فرستاده خدا، محمد مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش -** مردی را دید که پایش را روی سینه گوسفندی گذاشته و مشغول تیز کردن چاقو است و گوسفند به او خیره شده. این صحنه را که دید با عتاب به آن شخص فرمود: نمی توانستی چاقویت را قبلاً تیز کنی؟ نکند می خواهی جان این حیوان را دوبار بستانی؟

- خداوند مردان و زنان تنوع طلب جنسی را دوست ندارد

- **رسول خدا - سلام خدا بر او و بر خاندانش -** مردی را دید که پیشانیش از فرط سجده زخم شده. فرمود: هر که از در زور با خدا در آید، خداوند او را مغلوب کند و هر که از در فریب با خدا در آید، خداوند فریبش دهد. چرا پیشانیت را از زمین دور نمی داری و چرا صورتت را زشت کرده ای؟

- رسول خدا - سلام خدا بر او و بر خاندانش - نام‌های زشت مردم و شهرها را به نام‌های نیک و زیبا تغییر می‌داد

- وقتی کسی بمیرد دیگر او را رها کرده و از او بد نگوئید

- سوگند به آنکه جانم در دست اوست کسی جز انسانِ مهربان به بهشت نمی‌رود. مردم گفتند: «همه ما دل‌رحم و مهربانیم»، فرمود: نه! مگر آنگاه که با همه انسان‌ها مهربان باشید و به همه انسان‌ها مهربانی کنید

- در صحیفه ادریس آمده: خوشا آنان که از روی عشق مرا پرستیدند

- همه عمر خویش را در جستجوی نیکی و نیکویی باشید

- هدیه، روزی خداست هر که چیزی بدو هدیه دادند بپذیرد

- مهربانترین لحظه خدا نسبت به بنده اش، زمانی است که او را در قبرش می‌ خوابانند

- فریادکننده ای در دوزخ فریاد می زند: مهربانا! بخشایشگر! مرا از آتش رهایی ده! پس خداوند فرشته ای را فرمان می دهد که او را از آتش بیرون می آورد و در پیشگاه پروردگار می ایستد. آنگاه خداوند به او می فرماید: آیا تو در زندگی ات به گنجشکی رحم کردی؟
خداوند تنها به بندگان مهربان خود، رحم می کند

- هر که عاشق شود و عشق خود را بیوشاند و پاک دامنی ورزد و در این حال بمیرد، شهید است

***مسیح - سلام خدا بر او و بر مادرش -:**

- به حق بگویم، نخست بدی را از خود دور کنید و سپس خوبی را بجوید تا سودتان بخشد؛ زیرا اگر نیکی را با بدی جمع کنید؛ نیکی به شما سود نبخشد

- روزی مسیح با حواریان بر لاشه سگی گذشتند، حواریان گفتند: چه بوی گندی می دهد این سگ!
مسیح فرمود: عجب دندان های سفیدی دارد!

***داود نبی - سلام خدا بر او-:**

- با همان قواعدی که با دیگران رفتار می کنی با تو رفتار می شود

***لقمان حکیم - سلام خدا بر او-:**

بدان ای فرزندم که من صبر را و نیز انواع تلخی ها را چشیدم، اما تلخ تر از فقر ندیدم. پس، اگر روزی فقیر شدی، فقرت را میان خود و پروردگارت نگه دار و از ناداریت با مردم سخن مگوی، که نزد آنان خوار و بی مقدار می شوی

***یوسف پیامبر - سلام خدا بر او- زمانی که در زندان بود، زندانیان بیمار را تیمار می کرد و از حال نیازمندان جویا می شد و به افراد زندانی رسیدگی می کرد**

***اولین جانشین محمد، علی بن ابیطالب - سلام خدا بر او-:**

- زیاده روی در سرزنش کردن، آتش لجاجت را شعله ور می کند

- هرگاه یکی از شما بداند که دوستش نیازمند است، زحمت خواهش و درخواست را از دوش او بردارد

- سزاوار نیست اهل ایمان خود را خوار کنند.

پرسیدند: چگونه خود را خوار می کنند؟

فرمود: دست به کاری بزنند که موجب عذرخواهی شود

- هیچ چیز به اندازه همنشینی با نیکان، آدمی را به خوبی فرا نمی خواند و از بدی نمی رهااند

- تا زمانی که بیماری، تو را از پا نینداخته، خود را در بستر مینداز!

- با مهربانی کردن به دیگران است که مهربانی خدا فرود می آید

- از آنچه بوده، به آنچه نیست راه ببر؛ زیرا که امور (دنيا) همانندند

- هیچ کس دلی را شادمان نسازد مگر آن که خداوند از آن شادمانی لطفی

بیافریند و بدان گاه که گرفتاری و مصیبتی بدو رسد آن لطف، همچون

آبی که در نشیب روان گردد، به سوی آن مصیبت و گرفتاری سرازیر شود و آن را از او دور گرداند، همچنان که شترِ غریبه از میان رَمه شتران رانده می‌شود

- از چهارمین جانشین محمد، امام سجاد - سلام خدا بر او - از معنی این آیه قرآن پرسیدند که می‌فرماید: "به زیبایی گذشت کن" (آیه ۸۵، سوره حجر).

امام فرمود: یعنی گذشت کن و سرزنش نکن

***ششمین جانشین محمد، امام صادق - سلام خدا بر او -:**

- با پدرانِتان خوش‌رفتار باشید، تا فرزندانِتان با شما خوش‌رفتاری کنند

- دعا کن و مگو: کار از کار گذشته است، همانا نزد خداوند مقام و منزلتی است که جز با درخواست به دست نمی‌آید

- فردی می گوید: نزد هفتمین جانشین محمد؛ امام کاظم - سلام خدا بر او - از فرزند خود شکایت کردم، آن حضرت فرمود: او را کتک نزن بلکه برای مدتی کوتاه با او قهر کن. آنهم فقط مدتی کوتاه!

***هشتمین جانشین محمد، علی بن موسی الرضا - سلام خدا بر او -:**

- هیچ خردی با خرد پدرم برابری نمی کرد با این حال گاه با یکی از برده های سیاه مشورت می کرد. به ایشان عرض شد: با چنین کسی مشورت می کنی؟ فرمود: چه بسا که خدای تبارک و تعالی (نظر درست را) از زبان او جاری کند

***یازدهمین جانشین محمد، امام حسن عسکری - سلام خدا بر او -:**

- هیچ گرفتاری و بلایی نیست مگر آن که نعمتی از خداوند آن را در میان گرفته است

چهل حکمت (۵)

*پیام آور لطافت و مهر، جناب مصطفی - سلام خدا بر او و خاندانش -:

- کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید

- بخشش را از خداوند یاد بگیرید! آیا نمی بینید که خورشیدِ او بر نیکوکاران و بدکاران میتابد و بارانش بر خوبان و خطاکاران می بارد؟

- آسان بگیرید و سخت مگیرید، رام کنید و رم ندهید

- هر کس کودکی دارد، باید با او کودکانه رفتار کند

- طاعت و نیکی آن است که جان بدان قرار گیرد و دل به آن آرام یابد و گناه آن چیزی است که جان بدان قرار نگیرد و دل به آن آرام نیابد، هر چند فتوا دهندگان (خلاف آن) به توفتوا دهند

- هر کس زنی را آنقدر اذیت کند تا زن خانواده را رها کند و برود، خدا از او به عقوبتی راضی نشود جز آتش.

خداوند برای زن غضب می کند چنانکه برای یتیم غضب می کند

- برای دوست عذری بطلب و اگر نتوانستی برایش عذری بتراش

- خداوند بلند مرتبه به زنان مهربانتر از مردان است. هیچ مردی نیست که زنی از خانواده خود را خوش حال سازد، مگر اینکه خدای متعال در روز رستاخیز او را شادمان گرداند

- کسی که تعصب بورزد یا نسبت به او متعصب باشند، حلقه ایمان را از گردن خویش باز کرده

- هیچ خصلتی نزد رسول خدا منفورتر از دروغ نبود و هرگاه مطلع می شد یکی از اصحابش دروغی گفته، به او بی اعتنایی می کرد تا آنکه می فهمید توبه کرده است

-یکی از زنانی که در جشن عروسی پیامبر با عایشه حضور داشت تعریف می کند: من ساقدوش عایشه بودم که او را آماده کردم و به نزد رسول خدا بردم. عده‌ای از زنان نیز با من بودند. به خدا قسم، نزد رسول خدا خوراکی جز یک کاسه شیر نبود. رسول خدا، مقداری شیر نوشید و سپس کاسه را به دست عایشه داد. دختر، از گرفتن کاسه شیر شرم کرد. من گفتم: دست رسول خدا را رد نکن، ظرف را بگیر. عایشه، با حالت شرم کاسه را گرفت و مقداری شیر نوشید. حضرت سپس فرمود: به بقیه زنان هم بده بنوشند. آن‌ها گفتند: ما میل نداریم. رسول خدا فرمود: گرسنگی و دروغ را با هم جمع نکنید. من عرض کردم: ای رسول خدا! اگر کسی از ما میل به چیزی داشته باشد و بگوید میل ندارم، آیا این دروغ به شمار می‌آید؟ فرمود: دروغ نوشته می‌شود، حتی دروغ کوچک هم نوشته می‌شود

- اگر آسمان‌ها و زمین راه را بر بنده ای ببندند و او به بن بست بخورد اگر آن بنده پارسایی و تقوای الهی در پیش گیرد حتماً خداوند از میان آسمان و زمین، راه خروج و برون رفتی برایش باز می کند

- هرگز چیزی را به خاطر خدا رها نخواهی کرد، مگر اینکه خداوند
بهتر از آن به تو عوض دهد

- با همان ترازویی که دیگران را می‌سنجید شما را می‌سنجند و با همان
حکمی که راجع به دیگران می‌کنید بر شما حکم میکنند

*خداوند به موسی -سلام خدا بر او- وحی فرمود که: ای موسی! هر چه
نیاز داری از من بخواه، حتی علوفه گوسفند و نمک خمیرت را

***حضرت مسیح -سلام خدا بر او و مادرش-:**

ای گروه حواریان! مرا با شما کاری است، آن را از من بپذیرید.

عرض کردند: پذیرفته است، ای روح خدا!

مسیح برخاست و شروع به شستن پاهای آنها کرد. عرض کردند: ما به

این کار سزاوارتر بودیم، ای روح خدا

فرمود: سزاوارترین مردم به خدمت کردن، شخص دانشمند است. من

اینچنین برای شما فروتنی کردم، تا بعد از من با مردم فروتن باشید

همچنان که من با شما فروتنم

***اولین جانشین محمد، امام علی بن ابیطالب- سلام خدا بر او-:**

- وعده خود را (همواره) به یاد داشته باش

- رنج، بصورت برابر بین انسان ها تقسیم شده است

- دنیا، خواب و رویا است و فریفته شدن به آن مایه پشیمانی است

- بدون اطمینان (از درست بودن سخنان)، سخنی مگوی که کذاب خواهی بود

- آنچه را در اوایل عمر خود از دست داده ای در اواخر عمرت جبران کن تا در زندگی پس از مرگ سعادتمند گردی

- به اتمام رساندن خوبی، نیکوتر از آغاز کردن آن است

- چیزی را که از عهده انجام آن بر نمی آیی، ضمانت نکن

- بر خردمند است که بدی‌ها و معایب خود را در دفتری ثبت نماید و برای رفع آنها تلاش کند

- کسی که سفیاهی را سرزنش کند، خود را در معرض ناسزاگویی قرار داده

- نه فقر را به خودت تلقین کن نه عمر دراز را!

- هر کس یک مشاور حکیم نداشته باشد به هلاکت می افتد

- اندیشه‌ها را در معرض نقد و نظر بگذارید تا اندیشه درست متولد شود.
هر که استبداد رای داشته باشد نابود شود و هر که با بزرگان مشورت کند، در خردهایشان شریک گردد

- هر کس که وارد جایی می‌شود، دچار نوعی سرگشتگی است. پس با سخن گفتن به او انبساط خاطر دهید

-زدودنِ غمِ یک انسانِ اندوهناک، مایه زدودن و جبران گناهان کبیره
است

- در انجام کار خوب شتاب کنید، پیش از آنکه به سبب پرداختن به کاری
دیگر از آن باز مانید

- رأی خویش را به حوزهٔ صلاحیت خود محدود کن

- پیامبر خدا به جانشین خود، امام علی - سلام خدا بر او - فرمود: اگر
مردی را روی زن بدکاره‌ای دیدی چه می‌کنی؟ عرض کرد: او را
می‌پوشانم.

فرمود: اگر دوباره او را دیدی؟ عرض کرد: تا سه بار او را می‌پوشانم.
پیامبر فرمود: جوانمردی جز علی نیست. و فرمود: برای هموعان خود
پرده‌پوشی کنید

***ششمین جانشین محمد، امام صادق - سلام خدا بر او -:**

- از کسی که می‌ترسی دست رد به سینه‌ات زند چیزی نخواه!

- هر کس برای ستمِ ستمکاری عذر بتراشد (و ستمگری‌های او را توجیه کند) خداوند کسی را بر او مسلط گرداند که به وی ستم کند

- فهماندنِ سخن به ناشنوا بی آنکه از این کار به ستوه آیی، صدقه‌ای گواراست

- هر که به فریاد یک اهل ایمانِ غم‌زده و تنگ‌دست برسد و اندوهش را بزداید و در روا شدن حاجتش او را کمک کند، به خاطر این کار نزد خداوند هفتاد و دو رحمت الهی منظور می شود که یکی از آن‌ها را در همین دنیا برای بهبود وضع معیشتش به او می دهند

- کسی به امام صادق - سلام خدا بر او - عرض کرد: «دعا کن که خداوند درآمد مرا در دست بندگان قرار ندهد» امام فرمود: خداوند چنین کاری نمی کند. او روزی بندگان را در دست یکدیگر قرار داده؛ اما از خدا بخواه که درآمدت را در دست بندگان خویش قرار دهد؛ که این از خوشبختی است

-- در همان لحظه‌ای که هستی، باش! گویا آن لحظه هدیه‌ای است به تو
(یا گویا در آن لحظه مجذوب گشته‌ای).

***هشتمین جانشین محمد، امام رضا- سلام خدا بر او-:**

-هر کس با فقیری روبه‌رو شود و به او سلامی متفاوت با سلامی کند که
به ثروتمند می‌کند، روز قیامت خدا را دیدار کند در حالی که خدا از او در
خشم است

پایان

ای محبوب! به ما نیرویی ده تا لحظه به لحظه عمرمان

در یاد و ذکر تو

و خدمت و محبت به خلق تو

بگذرد و طی شود

آمین!

